

Modellbaserad utveckling av system-av-system

Programkurs

6 hp

Model-based System-of-Systems Engineering

TMKA11

Gäller från: 2021 VT

Fastställd av

Programnämnden för maskinteknik och
design, MD

Fastställdedatum

2020-09-29

Huvudområde

Maskinteknik

Utbildningsnivå

Avancerad nivå

Fördjupningsnivå

AIX

Kursen ges för

- Civilingenjör i maskinteknik
- Civilingenjörsprogram i maskinteknik
- Civilingenjör i energi - miljö - management
- Civilingenjörsprogram i design och produktutveckling
- Masterprogram i Sustainability Engineering and Management
- Masterprogram i maskinteknik
- Masterprogram i flygteknik
- Civilingenjörsprogram i industriell ekonomi
- Civilingenjör i industriell ekonomi
- Civilingenjörsprogram i industriell ekonomi - internationell
- Civilingenjör i industriell ekonomi - internationell

Rekommenderade förkunskaper

Kursen förutsätter att den studerande uppfyller kraven för studier i högre årskurser på civilingenjörsprogrammen, samt har goda kunskaper inom matematik och grundläggande programmering. Kursen är öppen för studenter från olika bakgrunder, och det förutsätts att studenten har goda kunskaper om generella utvecklingsmetodik inom det egna ämnesområdet och specifika tekniska kunskaper motsvarande sista terminen på respektive civilingenjörsprogram.

Lärandemål

Efter avslutad kurs kommer deltagarna ha en god förståelse för hur dagens mest komplexa system kan studeras, skapas och utnyttjas med hjälp av begrepp, tekniker och metoder inom modellbaserad utveckling och system-of-systems (SoS). Dessutom

kommer studenterna att:

- Förstå vad som definierar ett system-av-system och dess unika egenskaper
- Förstå terminologi och huvudbegrepp som är typiska för system-av-system
- Kunna använda modellbaserade verktyg för att designa och utvärdera systems-av-system
- Kunna skapa simuleringsmodeller av mekaniska, elektriska och mjukvarusystem som ingår i SoS.
- Förstå hur man kan hantera osäkerheter i parametrar, modeller och krav vid modellering av SoS
- Kunna studera och designa system-av-systems med hjälp av etablerade metoder

Kursinnehåll

Dagens produkter blir allt mer komplexa och knyter samman en mängd olika discipliner på nya sätt och vi bygger idag komplexa system-av-system. Att utveckla sådana system sätter nya krav där det gäller att optimera en helhet och inte de ingående delarna var för sig. Kursen innehåller följande delmoment

- Systems Engineering – processer från delsystemutveckling till livscykelperspektivet
- Systemegenskaper och att balansera mellan olika krav och discipliner
- Begrepp, teorier och metoder för utveckling av SoS
- Systemarkitekturer för SoS
- Kravhantering vid utveckling av SoS.
- Design, modellering och simulering av SoS
- Validering och verifiering

Tidigt i kursen presenteras en examinationsuppgift som består i att studenterna skall bygga ett fysiskt SoS för att lösa en komplex uppgift (ex. med hjälp av LEGO mindstorms) genom att jobba i grupp.

Undervisnings- och arbetsformer

- Föreläsningar där grundläggande teoretiska begrepp presenteras. Gästföreläsare från ledande företag och forskningsinstitut inom området ger exempel på pågående projekt runtom i världen.
- Datorlaborationer där studenterna utvecklar modeller för ingående komponenter och system i ett SoS. Beroende på studenternas bakgrund kommer olika delar i ett SoS att utvecklas.
- Seminarier där studentgrupper redogör för varandra innehållet i vetenskapliga artiklar och diskuterar kring tillämpade metoder, svårigheter och resultat i relation till det projekt som de skall genomföra.
- Grupprojekt där studenterna tillämpar metoder och tekniker på analys eller design ett system-av-system.

Examination

PRA1   Projektarbete   U, 3, 4, 5   6 hp

Studenterna är indelade i grupper och löser ett projekt som fokuserar på att studera eller designa ett system-av-system. Efter avslutat projekt skall studenten presentera sitt projekt vid ett examinationstillfälle. Vid examinationstillfället ställs individuella frågor.

Betygsskala

Fyrgradig skala, LiU, U, 3, 4, 5

Institution

Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling

Studierektor eller motsvarande

Mikael Axin

Undervisningstid

Preliminär schemalagd tid: 60 h
Rekommenderad självstudietid: 100 h

Kurslitteratur

Artiklar

Kurslitteraturen består av vetenskapliga artiklar som stöd till de teoretiska föreläsningarna. Studenterna kommer att ges en lista på vetenskapliga publikationer att läsa inför seminariediskussionerna. Studenterna uppmuntras också att aktivt söka ytterligare material på egen hand.

Övrigt

Generella bestämmelser

Kursplan

För varje kurs ska en kursplan finnas. I kursplanen anges kursens mål och innehåll samt de särskilda förkunskaper som erfordras för att den studerande skall kunna tillgodogöra sig undervisningen.

Schemaläggning

Schemaläggning av kurser görs enligt, för kursen, beslutad blockindelning.

Avbrott på kurs

Enligt rektors beslut om regler för registrering, avregistrering samt resultatrapportering (Dnr LiU-2015-01241) skall avbrott i studier registreras i Ladok. Alla studenter som inte deltar i kurs man registrerat sig på är alltså skyldiga att anmäla avbrottet så att kursregistreringen kan tas bort. Avanmälan från kurs görs via webbformulär, www.lith.liu.se/for-studenter/kurskomplettering?l=sv.

Inställd kurs

Kurser med få deltagare (< 10) kan ställas in eller organiseras på annat sätt än vad som är angivet i kursplanen. Om kurs skall ställas in eller avvikelser från kursplanen skall ske prövas och beslutas detta av dekanus.

Riktlinjer rörande examination och examinator

Se Beslut om Riktlinjer för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linköpings universitet Dnr LiU-2019-00920, (<http://styrdokument.liu.se/Regelsamling/VisaBeslut/917592>).

Examinator för en kurs ska inneha en läraranställning vid LiU i enlighet med LiUs anställningsordning, Dnr LiU-2017-03931 (<https://styrdokument.liu.se/Regelsamling/VisaBeslut/622784>). För kurser på avancerad nivå kan följande lärare vara examinator: professor (även adjungerad och

gästprofessor), biträdande professor (även adjungerad), universitetslektor (även adjungerad och gästlektor), biträdande universitetslektor eller postdoktor. För kurser på grundnivå kan följande lärare vara examinator: professor (även adjungerad och gästprofessor), biträdande professor (även adjungerad), universitetslektor (även adjungerad och gästlektor), biträdande universitetslektor, universitetsadjunkt (även adjungerad och gästadjunkt) eller postdoktor. I undantagsfall kan även en Timplärare utses som examinator på både grund- och avancerad nivå, se Tekniska fakultetsstyrelsen vidaredelegationer.

Examination

Principer för tentamina

Skriftlig och muntlig tentamen samt digital salstentamen och datortentamen ges minst tre gånger årligen; en gång omedelbart efter kursens slut, en gång i augustiperioden samt vanligtvis i en av omtentamensperioderna. Annan placering beslutas av programnämnden.

Principer för tentamensschemat för kurser som följer läsperioderna:

- kurser som ges Vt1 förstagångstenteras i mars och omtenteras i juni och i augusti
- kurser som ges Vt2 förstagångstenteras i maj och omtenteras i augusti och i oktober
- kurser som ges Ht1 förstagångstenteras i oktober och omtenteras i januari och augusti
- kurser som ges Ht2 förstagångstenteras i januari och omtenteras i mars och i augusti

Tentamensschemat utgår från blockindelningen men avvikelser kan förekomma främst för kurser som samläses/samtenteras av flera program samt i lägre årskurs.

För kurser som av programnämnden beslutats vara vartannatårskurser ges tentamina 3 gånger endast under det år kursen ges.

För kurser som flyttas eller ställs in så att de ej ges under något eller några år ges tentamina 3 gånger under det närmast följande året med tentamenstillfällen motsvarande dem som gällde före flyttningen av kursen.

När en kurs ges för sista gången ska ordinarie tentamen och två omtentamina

erbjudas. Därefter fasas examinationen ut med tre tentamina samtidigt som tentamen ges i eventuell ersättningskurs under det följande läsåret. Om ingen ersättningskurs finns ges tre tentamina i omtentamensperioder under det följande läsåret. Annan placering beslutas av programnämnden. I samtliga fall ges dessutom tentamen ytterligare en gång under det därpå följande året om inte programnämnden föreskriver annat.

Om en kurs ges i flera perioder under året (för program eller vid skilda tillfällen för olika program) beslutar programnämnden/programnämnderna gemensamt om placeringen av och antalet omtentamina.

Omprov övriga examinerande moment

För riktlinjer för omprov vid andra examinerande moment än skriftliga tentamina, digital salstentamina och datortentamina hänvisas till de generella LiU-riktlinjerna för examination och examinator, <https://styrdokument.liu.se/Regelsamling/VisaBeslut/917592>.

Anmälan till tentamen

Fram till 31 januari 2021 gäller enligt tidigare riktlinjer: För deltagande i skriftlig tentamen, digital salstentamen och datortentamen krävs att den studerande gjort förhandsanmälan i Studentportalen under anmälningssperioden, dvs tidigast 30 dagar och senast 10 dagar före tentamensdagen. Anvisad sal meddelas fyra dagar före tentamensdagen via e-post. Studerande, som inte förhandsanmält sitt deltagande riskerar att avvisas om plats inte finns inom ramen för tillgängliga skrivningsplatser.

Från 1 februari 2021 gäller nya riktlinjer för anmälan till skriftliga salsskrivningar inklusive digitala tentamina i sal, Dnr LiU-2020-02033 (se beslut i regelsamlingen <https://styrdokument.liu.se/Regelsamling/VisaBeslut/622682>).

Teckenförklaring till tentaansmälningssystemet:

- ** markerar att tentan ges för näst sista gången
- * markerar att tentan ges för sista gången

Ordningsföreskrifter för studerande vid tentamensskrivningar

Se särskilt beslut i regelsamlingen: <https://styrdokument.liu.se/Regelsamling/VisaBeslut/622682>

Plussning

Vid Tekniska högskolan vid LiU har studerande rätt att genomgå förnyad examination (s.k. plussning) för högre betyg på skriftliga tentamina, digital salstentamina och datortentamina, dvs samtliga provmoment med modulkod TEN, DIT och DAT. På övriga examinationsmoment ges inte möjlighet till plussning, om inget annat anges i kursplan.

Plussning är ej möjlig på kurser som ingår i utfärdad examen.

Betyg och examinationsformer

Företrädesvis skall betygen underkänd (U), godkänd (3), icke utan beröm godkänd (4) och med beröm godkänd (5) användas.

- Kurser med skriftlig tentamen och digital salstentamen skall ge betygen (U, 3, 4, 5).
- Kurser med stor del tillämpningsinriktade moment såsom laborationer, projekt eller grupparbeten får ges betygen underkänd (U) eller godkänd (G).
- Examensarbete samt självständigt arbete ger betyg underkänd (U) eller godkänd (G).

Examinationsmoment och modulkloder

Nedan anges vad som gäller för de examinationsmoment med tillhörande modulkod som tillämpas vid Tekniska fakulteten vid Linköpings universitet.

- Skriftlig tentamen (TEN) och digital salstentamen (DIT) skall ge betyg (U, 3, 4, 5).
- Examinationsmoment som kan ge betygen underkänd (U) eller godkänd (G) är laboration (LAB), projekt (PRA), kontrollskrivning (KTR), digital kontrollskrivning (DIK), muntlig tentamen (MUN), datortentamen (DAT), uppgift (UPG), hementamina (HEM).
- Övriga examinationsmoment där examinationen uppfylls framför allt genom aktivt deltagande som basgrupp (BAS) eller moment (MOM) ger betygen underkänd (U) eller godkänd (G).
- Examinationsmomenten Opposition (OPPO) och Auskultation (AUSK) inom examensarbetet ger betyg underkänd (U) eller godkänd (G).

Allmänt gäller att:

- Obligatoriska kursmoment skall vara poängsatta och ges en modulkod.
- Examinationsmoment som ej är poängsatt får ej vara obligatoriskt. Det är frivilligt att delta på dessa moment och information om det samt tillhörande villkor skall tydligt framgå i den beskrivande texten.
- För kurser med flera examinationsmoment med graderad betygsskala skall det anges hur slutbetyg på kursen vägs samman.

För obligatoriska moment gäller att: Om det finns särskilda skäl, och om det med hänsyn till det obligatoriska momentets karaktär är möjligt, får examinator besluta att ersätta det obligatoriska momentet med en annan likvärdig uppgift. (I enlighet med LiU-riktlinjerna <http://styrdokument.liu.se/Regelsamling/VisaBeslut/917592>).

För samtliga examinationsmoment gäller att: Om LiU:s koordinator för studenter med funktionsnedsättning har beviljat en student rätt till anpassad examination vid salstentamen har studenten rätt till det. Om koordinatören istället har gett studenten en rekommendation om anpassad examination eller alternativ examinationsform, får examinator besluta om detta om examinator bedömer det möjligt utifrån kursens mål. (I enlighet med LiU-riktlinjerna <http://styrdokument.liu.se/Regelsamling/VisaBeslut/917592>).

Rapportering av examinationsresultat

Rapportering av den studerandes examinationsresultat sker på respektive institution.

Plagiering

Vid examination som innebär rapportskrivande och där studenten kan antas ha tillgång till andras källor (exempelvis vid självständiga arbeten, uppsatser etc) måste inlämnat material utformas i enlighet med god sed för källhänvisning (referenser eller citat med angivande av källa) vad gäller användning av andras text, bilder, idéer, data etc. Det ska även framgå ifall författaren återbrukat egen text, bilder, idéer, data etc från tidigare genomförd examination, exempelvis från kandidatarbete, projektrapporter etc. (ibland kallat självplagiering).

Underlåtelse att ange sådana källor kan betraktas som försök till vilseledande vid examination.

Försök till vilseledande

Vid grundad misstanke om att en student försökt vilseleda vid examination eller när

en studieprestation ska bedömas ska enligt Högskoleförordningens 10 kapitel
examinator anmäla det vidare till universitetets disciplinnämnd. Möjliga konsekvenser
för den studerande är en avstängning från studierna eller en varning. För mer
information se <https://www.student.liu.se/studenttjanster/lagar-regler-rattigheter?l=sv>.

Regler

Universitetet är en statlig myndighet vars verksamhet regleras av lagar och
förordningar, exempelvis Högskolelagen och Högskoleförordningen. Förutom lagar
och förordningar styrs verksamheten av ett antal styrdokument. I Linköpings
universitets egna regelverk samlas gällande beslut av regelkaraktär som fattats av
universitetsstyrelse, rektor samt fakultets- och områdesstyrelser.

LiU:s regelsamling angående utbildning på grund- och avancerad nivå nås
på http://styrdokument.liu.se/Regelsamling/Innehall/Utbildning_pa_grund_och_avancerad_niva.